

MINDIG EGYENESEN

Mélyet szippantok a levegőbe. Szeretem a bútorgyárak sajátos illatát. A frissen gyalult deszka lehetét, a forgács, az enyv, a politúr és a fűrészpör keverékének egyvelegét. Ha lehetséges, sokáig elidőzöm, nézelődöm az asztalosműhelyekben. Csúri Mihály és csoportja új irodabútorok mintadarabjait készíti. Szépen dolgoznak. Csúri nyugodt, csendes ember benyomását kelti. Középtermetű, nyílt tekintetű ötvenkét esztendő férfi.

A munka teljesen leköti figyelmét, minden idegszálával arra koncentrál, hogy két darab bútorlapot összeillesszen. Cigaretával kínálom. Int a fejével, hogy nem dohányzik. Vártam, amíg befejezi a munkáját, s közben minduntalan felöltött bennem a kérdés: vajon számvetést csinált-e már Csúri Mihály? Hiszen amikor az ember elműlik ötvenéves, néha-néha összeadja mindazt, amit a háta mögött hagyott. S az eredmény látán vagy elégedett lesz, vagy elégedetlen.

1.

Csúri Mihály különben tösgyökeres szegedi. 1922-ben született, asztalos családból. Édesapja mellett szerette meg a mesterséget is. Valamikor arról álmodoztak, hogy összefog apja és fia egy szép kis asztalosműhely megnyitására. A valóság egészen másképpen alakult. Katonáság, háború, hadifogság, betegség. „Amíg ifjú az ember, tel van ábrándokkal, talán sokkal többel is, mint szabadna.” Ahogy hallgatom Csúri Mihályt, nem nagyon látok eltérést pályafutása és az akkor induló fiatalok életkörülményeinek alakulása között. Amikor elvégezte az elemi iskolát hat osztályát, édesapja beajánlotta Kocsis Ferenc Fodor utcai asztalosműhelyébe inasnak.

— Szegeden a legjobb nevű mester volt — emlékezik vissza 1936-ra. — De amikor felszabadultam, tovább kellett állnom. A Szendrényi Géza és Társai-féle cég alkalmazott. A Dugonics téren volt nagy üzlete és műhelye Szendrényinek. Itt már nagyban mentek a dolgok. A tulajnak volt egy teherautója és két tehertaxija. A kisiparosoktól felvásárolta a bútorokat, javítottunk rajtuk, vagy kiegészítettük, és úgy adta tovább. Hálószo- bákat, úriszo- bákat, ebédlőket, és kombinált bútorokat, gyártottunk.

Elvitték harminckilencben katonának. „Árkászoknál szolgáltam.” Amikor letelt a standbeli katonaidő, a három esztendő, lényegében le sem szerelték, ha-

marosan indulhatott a frontra. „Elvitték a háborúba visszavonulni.” Komikusnak tűnik, de valóban így történt. A lengyel frontvonalon találkozott a röpködő golyókkal, de a szemben álló felet csak akkor látta, ha hátra nézett. Sietett hazafelé, mert sietették. A világból persze nem lehet kifutni, Gyórszentiván községnél feltartotta mind a két kezét, s megindult visszafelé. Kísérték. Arad, Konstanca, Novoroszti, Baku, Sztálingrad. Építkezés, romeltakarítás, betegeskedés, két év múlva hazatérés.

A Szendrényi-cég visszavette a műhelybe. Még szerencsésnek is mondhatta sorsát, hiszen életben maradt, épen maradt, hazakerült. Háta mögött volt egy szép szakma kezdő gyakorlata, a legborzasztóbb világháború és huszonöt esztendő. Megrázta magát és elindult új életet teremteni.

2.

— Feleségül kértem Vass Máriát, aki az egyetem gazdasági hivatalában dolgozott. Ma is ott dolgozik. Anyósoménál kaptunk egy szobát, ott született mind a két fiunk is, Mihály és László. Így aztán szűknek bizonyult az anyósék lakása. Vagy elmegyünk onnan, vagy csinálni kell valamit a házzal, határozunk. Nekiálltunk és lebontottuk a szülők öreg otthonát, és építettünk egy újat, nagyobb, háromszobásat. Ma is ott lakunk a petőfitelepi Aczel utcában. A ház alapterülete 135 négyzetméter, a kert és az udvar körülbelül 300 négyzetméter. Ószi- barackfák és szőlő van a kertben. Kiváló csemege- szőlő.

A gyerekek felnőnek. A Mihály fiú elvégezte a vízügyi szak- középiskolát, majd letöltötte a katonai idejét, és elhelyezkedett a vízügyi társulatnál, mint technikus. Annyit keres, mint az apja, 2700 forintot. A kisebb fiú, Laci, ugyancsak a vízügyi szak- iskolába jár.

— Egyik sem akart asztalos lenni?

— A jó levegőt, a vizet imádják. Az asztalosműhely levegője nem a legegészségesebb. Kaparja az ember torkát a fűrészpör, és a festékszag. De ettől függetlenül a gyerekek szeretik az asztalos- ságot. Odahaza olyan szép dolgokat csinálnak, s az iskolai szünetekben itt dolgoztak a gyár- ban.

3.

Csúri Mihály akkor került a Tisza Bútoripari Vállalat szegedi gyárába, amikor az megalakult, 1950-ben. Az első időszak-

ban sokat katonáskodott. „Szak- kaszvezető voltam a múlt hadse- regben, és az árkász dolgokat jól ismertem. Évente három-négy hó- napot is a hadseregben szolgál- tam. Nagyon akarták, hogy ma- radjak, de őszintén szólva nem szeretek katonáskodni. Ötvenöt óta nem is háborgattak.” Ahogy elnézem, bizony nem tűnik kato- nás típusnak. Halk, csendes ci- vil ember. Mai rendfokozata: tar- talékos alhadnagy. Ennyi illik hozzá.

A számvetésben böngészgetek. — Szeretem az asztalos szak- márt. Nem vágytam soha másra, többre sem. De ebben a korban nem is mondhatok mást az éle- temről. Ötvenhat előtt párttag voltam, most nem vagyok az. De köztem és a párt között nincs ellentét, egyetértünk mindenben. A gyerekek nagyok lettek, egyre kevesebb a gond is. Én megkere- sem a háromezer forintot, a fele- ségem 2600-at, az anyósom 500 fo- rintnyi özveggy nyugdíjat kap. Nem panaszkodhatunk, minde- nünk megvan, sőt lejárt az épí- tési kölcsön is. A lakás bútorait magam készítettem, kedvünkre. A kertből is szép bevételhez jutunk, a szőlőt és a barackot helyben eladjuk. Most gépesítjük a ház- tartást.

Elmereng egy pillanatra. In- kább önmagának mondja: — Lassan megöregszem, és most ve- szem észre, hogy magammal tör- rődtem a legkevesebbet. Mégsem bánok semmit, amit tettem ed- dig, kielégítette vágyaimat. Most könnyebben lehet élni és jobban is, mint amikor én fiatal ember voltam. Megelégszem azzal, amit elértem. Nem vágyom autóra, a kikapcsolódáshoz elegendő két- hetes nyaralás.

4.

Voltak-e titkos vágyak? Elmen- ni a gyárból, elmenni a város- ból, elmenni az országból? Mást tenni, mint amit a körülmények behatároltak.

— Soha. Szeretem a családo- mat, a szülőföldemet. Jártam tu- ristaként Ausztriában is. Sokan lemaradtak. Nem értettem meg őket. Miért hagynám el Magyar- országot, hiszen magyar ember vagyok. Különben másutt is dol- gozni kell, akkor már inkább itt dolgozom. Jó itt. Egyébként olyan a természetem, hogy nem szeretek ma itt, holnap ott len- ni. Ebben a gyárban dolgozom huszonhárom éve. Ismernek en- gem, és én is ismerem minden- kít. Az igazgatóval együtt voltam a Kocsisnál inas, az szb-titkárral együtt kezdtük és még sok szak- társammal. Mi mindig is kénye- sek voltunk önmagunkra, a mun- kánkra. Akármit nem adhatunk ki a kezünkől. Erre minket nem is kell ösztökélni.

Keze alatt közben felnőtt egy új szakmunkásgeneráció.

Össze kellene adni a számve- tést. „Többnyire csak gyalog jár- tam” — idézi Arany János szép mondatát, s nagy megnyugvás, elégedettség tükröződik arcáról. Gyalog is értelmet lehet adni az életnek, s messzire el lehet jut- ni, csak egyenes irányban kell haladni. Egyenes irányban, elő- re.

GAZDAGH ISTVÁN

VERSEK

Buda Ferenc

Arcunk

Kemény szél, csapkodó gonosz eső,
nehéz vaksággal keresztelő,

holdárnyék úri hidege,
siralomcsütörtök éjideje

Fellegben, ködben, létleen lovon,
bikaalakban viaskodom.

Vitorlatollaim vassá,
váltam ördöggé, farkassá.

Fejvágó kasza, jaj, fekete.
arcod és arcom árval bele,

baltavágások, haláljegyek —
nélküled, magamban mivé legyek?

Bújnék rettegve karod alá,
kibontott melled rám kiabál,

Istennel naponta találkozó,
életet dajkálva elhordozó,

Ereid tapintom, fájdalmaid,
ó jaj, kékeres lábszáraid,

görccseid, szorongó félelmeid,
világgal teljes mély öbleid!

Feléd a porból kapaszkodom,
domború hasadat magasztalom,

medeneéd kapuját, gerincedet,
vasrostély mögött virágszeméd,

esípöd, a tudásban bővelkedőt,
terheket viselő titkos erőd,

dicsérem derekad, lábad, öled,
szerelem-tiporta füveidet!

Te vagy az ország otthon, haza,
megáldott méhednek van igaza,

Beléd én jajszóval kapaszkodom,
kívüled fölöttem nincs hatalom.

Andrássy Lajos

Zúgó vizekkel

szép az állóvíz: békés tiszta tükrén
a tónak amint felkúszik a Nap
a horizontra s mint siklik' alá

szébb a zúgó víz: vadóc hegyi forrás
kristályhabokkal zúgó vad patak
bőmbölvé sziklát zúzó vizeses

az én lelkemmel nem rokon e béke
mit a tó sima felszíne mutat
de lelkemmel a zúgó víz rokon

az állóvízben pancsolnak a békák
a forrásból ha vizeses dagad
új utakat tör — mégha rombol is

a tófenéken poshatag világ ül
szennyet sodor a megvadult patak
de mélye tiszta mint az én szívem

a zuhatagok bátor ölelése
szerelemé is — megtalálalak
ha így szeretsz — s akkor megérdemeltél

